

Nr 141

Av herr Regnéll m. fl., om inrättande vid Lunds universitet av en preceptur i processrätt.

(Lika lydande med motion nr 101 i Första kammaren)

Frågan om inrättande av preceptur i processrätt vid universitetet i Lund har varit aktuell ända sedan *juristutbildningskommittén* av år 1949 avgav sitt betänkande med förslag rörande juridisk och samhällsvetenskaplig utbildning (SOU 1953: 15).

Juristutbildningsreformen

Juristutbildningskommittén utgick i sitt förslag rörande juridisk och samhällsvetenskaplig utbildning från det undervisningsbehov som förelåg vid de juridiska fakulteterna i början av 1950-talet. Antalet juris studerande i Lund var då omkring 500. Kommittén ansåg, att det vid denna tid förelåg en påtaglig lärarbrist vid de juridiska fakulteterna. I den lärarorganisation som kommittén föreslog ingick för de juridiska fakulteterna i Uppsala och Lund vardera en preceptur i straffrätt och en preceptur i processrätt.

Universitetskanslern, som i sitt yttrande den 16 december 1954 över kommitténs förslag vid bedömningen av lärarbehovet påverkats av en nedgång i antalet nyinskrivna efter 1952, som visade sig vara tillfällig, anförde att dessa precepturer icke syntes oundgängligen nödvändiga.

De särskilt tillkallade utredningsmännen, professorerna *Folke Schmidt* och *Nils Stjernquist*, baserade de beräkningar om lärarbehovet som de gjorde i sin den 8 februari 1957 avgivna *Promemoria angående omläggning av den juridiska och samhällsvetenskapliga utbildningen* på antaganden om det blivande studentantalet. De förutsåg en årlig examination i Lund av 65 juris kandidater, medan det 1963 utexaminerades 89. Utredningsmännen föreslog för vardera av de juridiska fakulteterna i Lund och Uppsala en för straffrätt och processrätt gemensam preceptur.

I proposition 1957: 86 upptogs icke förslag om precepturer i straffrätt eller processrätt i Lund.

I de likalydande *motionerna I: 429* och *II: 542* vid 1957 års riksdag samt i de likalydande *motionerna I: 433* och *II: 543* vid samma riksdag hemställdes i anslutning till utredningsmännens förslag att en för straffrätt och processrätt gemensam preceptur måtte inrättas vid vardera av de juridiska fakulteterna i Lund och Uppsala.

Statsutskottet avstyrkte i utlåtande 1957: 128 de nu berörda i motionerna framförda yrkandena och anförde som skäl därför följande:

Som förut framhållits skall undervisningen vid de juridiska fakulteterna fördelas mellan vetenskapligt skolade fast anställda lärare och praktiker. Hur stor del av undervisningen som i varje särskilt ämne bör läggas på praktiker kan med säkerhet bedömas först sedan någon tids erfarenhet av den förordade anordningen vunnits.

Utskottets utlåtande bifölls av riksdagen.

Juridiska fakulteten vid Lunds universitet har alltsedan juristutbildningen reformerades i sina petita upptagit krav på preceptur i processrätt.

Såsom motivering för kravet på preceptur i processrätt framhålles i årets petita bl. a.:

Den beräkning av undervisningsbehovet i processrätt som gjorts av utredningsmännen Schmidt och Stjernquist och som godtagits av statsmakterna måste korrigeras med hänsyn till det högre studenttalet. Antalet studerande i processrätt kan beräknas bli 160 per år. Undervisningsbehovet blir då med tillämpning av utredningsmännens beräkningsgrunder följande:

Grundkurs	4 × 30 = 120 timmar
tillämpningsövningar för 6 grupper om 30 studenter	6 × 25 = 150 »
Vetenskapliga föreläsningar	2 × 5 = 10 »
Seminarier jämte handledning för 20 studenter som bedriver tillämpade studier	20 × 2 = 80 »
Licentiatseminarier	6 × 2 = 12 »
	372 timmar

Här har icke medräknats de kurser som skall givas i vittnespsykologi och kriminalteknik, eftersom under alla omständigheter särskilda lärare måste engageras för dessa.

Studenterna har livligt understött fakultetens krav. Redan i en skrivelse till Konungen av den 18 april 1961 hemställde studierådet vid Lunds universitets juridiska fakultet i samråd med Lunds studentkårs utbildningsutskott om inrättande av precepturer i civilrätt, straffrätt och processrätt. Senast har Lunds studentkårs juridiska studieråd i skrivelse till ecklesiastikministern av den 18 september 1963 anhållit om inrättande av nämnda precepturer vid juridiska fakulteten i Lund.

Aktionerna har uppmärksamrats och understötts av dagspressen.

Ur den sistnämnda skrivelsen kan följande anföras:

Såsom fakulteten påvisar i sina petita för budgetåret 1964/65 är förhållandena utomordentligt ansträngda även i civilrätt och processrätt; i det senare ämnet skulle den grundläggande undervisningen till övervägande del få handhavas av praktiker. Fakulteten har inte ansett en sådan ordning försvarlig.

I detta sammanhang kan tilläggas, att det från studenthåll är ett angeläget önskemål att undervisning av praktiskt verksamma jurister inte kommer till stånd annat än såsom ett komplement till de akademiska lärarnas

undervisning. Det kan ifrågasättas, om ej den ordinarie tjänstgöringen lägger hinder i vägen för praktikern att tillfredsställande förbereda sin undervisning. Härtill kommer svårigheten att anskaffa dylika praktiskt verksamma jurister med erforderlig villighet och kompetens, en erfarenhet som gjorts här i Lund. Något krav på pedagogisk skicklighet har fakulteten därtill inte kunnat ställa.

Studierådet vill ånyo understryka, att det från studenthåll måste betecknas som ett ytterligt angeläget önskemål, att fakultetens hemställa denna gång måtte beaktas. Ett förnyat avslag måste medföra allvarligt men för den juridiska undervisningens i Lund ändamålsenliga bedrivande och effektivitet. Detta gäller i all synnerhet för de tillämpade studiernas del.

Nuvarande läge

Höstterminen 1963 uppgick antalet vid juridiska fakulteten i Lund inskrivna studenter till 848, en ökning från föregående år med 68. Inom kort kommer 1 000 studenter att inhämta undervisning vid fakulteten. *Prognos- och planeringsgruppen i ecklesiastikdepartementet* uppskattar i sin PM från december 1962 rörande det högre utbildningsväsendets fortsatta utbyggnad totalantalet juris studerande i Lund i början av 1970-talet till 2 000 (s. 27).

Mot bakgrunden av det ökande studentantalet framstår det nuvarande lärarantalet som i högsta grad otillräckligt.

För processrättens del kan hänvisas till den ovan anförda från fakultetens petita hämtade sammanställningen av undervisningsbehovet i ämnet. Professorns undervisning måste i första hand ägnas licentiander, 12 timmar per år, samt studenter som bedriver tillämpade studier — antalet kan f. n. uppskattas till 15 à 20 årligen — ungefär 60—80 timmar. Det kan påpekas att det för närvarande finns ett flertal licentiander i ämnet. Då undervisningsskyldigheten för professorn i processrätt efter avdrag för betungande examination i grundämnet, som åtnjutes av samtliga professorer vid fakulteten, beräknas till 100 timmar per läsår, blir konsekvensen att den grundläggande undervisningen för de studenter — ca 160 — som årligen inleder sina studier i ämnet endast i mycket obetydlig omfattning kan bedrivas av akademisk lärare.

Enligt studieplan för ämnet, fastställd av kanslern för rikets universitet den 6 maj 1960, upplyses angående undervisningen bl. a.:

Varje termin hållas även allmänna tillämpningsövningar, som avse att ge en viss träning i lösandet av processrättsliga problem och rättsfallsanalyser.

Skall denna målsättning kunna följas, måste det finnas god tillgång till vetenskapligt skolade lärare i ämnet, särskilt som studenterna — för att undervisningsformen ej skall förfuskas — måste fördelas i grupper om högst 30 deltagare.

Det bör även framhållas, att det är en trängande nödvändighet att seminarieövningar i tillämpade studier i processrätt anordnas i tillräckligt antal. Lärare och studenter är ense om vikten härav.

Med tillgång till preceptor i processrätt kunde undervisningen disponeras exempelvis sålunda:

	Professor	Preceptor	Övriga	Summa tim.
Grundkurs.....		1 × 30	3 × 30	120
Tillämpningsövningar	2 × 25	2 × 25	2 × 25	150
Vetenskapliga föreläsningar ..	2 × 5			10
Tillämpade studier	10 × 4	10 × 4		80
Licentiatseminarier	6 × 2			12

Universitetskanslern har för budgetåret 1964/65 föreslagit inrättande av bl. a. en preceptor i processrätt vid universiteten i Uppsala och Lund. I statsverkspropositionen föreslår departementschefen, som finner skäl talar för att ytterligare precepturer kommer till stånd, att sådan befattning inrättas i Uppsala. För Lunds del har en sådan lärartjänst inte omnämnts.

Behovet av en preceptorsbefattning i processrätt måste vara minst lika angeläget i Lund som i Uppsala.

Särskilt framgår detta tydligt av en tabell över bruttoantalet nyinskrivna studerande under höstterminerna t. o. m. den 10 oktober, som ingår i Statistiska meddelanden 23.10. 1963 (U 1963: 17) där siffrorna för de juridiska fakulteterna är följande:

	1959	1960	1961	1962	1963	Procentuell förändring	
						1961/62	1962/63
Uppsala	96	96	97	119	108	+ 22,7	- 9,2
Lund.....	135	102	104	120	151	+ 15,4	+ 25,8
Stockholm ..	177	158	162	238	249	+ 46,9	+ 4,6

Totalantalet juris studerande i Lund var som ovan nämnts 848 höstterminen 1963. Vid samma tidpunkt studerade 820 studenter vid juridiska fakulteten i Uppsala.

Vad angår möjligheten att förvärva kompetenta sökande må framhållas, att det f. n. finns två docenter i processrätt i landet samt att det väntas tre disputationer i processrätt vid Lunds universitet under innevarande år.

Då behovet av kvalificerad undervisning i det synnerligen viktiga ämnet processrätt måste tillgodoses, hemställs,

att riksdagen vid behandlingen av punkt E 7 under åttonde huvudtiteln måtte besluta om inrättande av en preceptor i processrätt vid universitetet i Lund fr. o. m. den 1 juli 1964.

Stockholm den 22 januari 1964

Gunnar Hedlund

Nancy Eriksson

C. G. Regnéll

Sven Wedén